

לשמוע קול תורה – מדרש בפרשה

פרשת חקת

אין דבר מקובע

פרשתנו מתארת את התהליך של טהרת האדם מטומאת מת באפר פרה אדומה. התהליך כולל פלא גדול: אפר הפרה מטהר את הטמאים ומאפשר להם לשוב ולהיכנס לבית המקדש, אך המתעסק בו נטמא ומורחק מבית המקדש.

המדרש מביא פרדוקס זה בהקשר רחב:

"זאת חקת, זה שאמר הכתוב 'מי יתן טהור מטמא לא אחד' (איוב יד, ד), כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז, יאשיה מאמון, מרדכי משמעי, ישראל מעובדי כוכבים, העולם הבא מעולם הזה. מי עשה כן, מי ציווה כן, מי גזר כן, לא יחידו של עולם?! [...] תמן תנין העוסקין בפרה מתחלה ועד סוף מטמאין בגדים, היא גופה מטהרת בגדים. אמר הקדוש ברוך הוא: חקה חקתי גזירה גזרתי אי אתה רשאי לעבור על גזרתי" (במדבר רבה חקת יט, א).

במדרש מתוארת מציאות של דברים גדולים וטהורים שצמחו מתוך טומאה, כאברהם שנוולד לתרח עובד האלילים, עם ישראל שהופיע מתוך עמי העולם – והעולם הבא שזרח מתוך המציאות המורכבת של העולם הזה. לכאורה אלו תופעות תמוהות, שכן על פי ההיגיון דבר טמא אמור להוליד דברים טמאים כמותו, ומדבר טהור אמורים לצאת דברים טהורים.

ואולם חכמינו דורשים את הפסוק באיוב "מי יתן טהור מטמא לא אֶחָד" ומבהירים כי הקדוש ברוך הוא, האחד שאין בלתו, הוא המקור של כל המציאות כולה. הכול נובע מן המקור האלוהי, גם הטוב וגם הרע, ומכאן שגם בתוך הדברים הרעים גנוז אור שיוכל להתגלות בבוא העת, להאיר את החושך ולהוציא את הטוב מתוך הרע.

טהרת הטמאים באפר הפרה המטמא את הטהורים ממחישה את עומק המציאות הפועמת מתחת לפני השטח. העולם פועל ומתקדם, ואין שום מציאות מקובעת שאי אפשר להוציא ממנה אור.

כך היה בשבעה באוקטובר, יום שמיני עצרת תשפ"ד שחל בשבת, שבו הוצף העולם ברוע וברשע בלתי נתפסים – ומתוך החשכה הופיע זרח אור גדול של פריקת עניבת החנק של אויבינו מעל צווארנו.

מי עשה כן, מי ציווה כן, מי גזר כן, לא יחידו של עולם?!

שאל דוד בוצ'קו